

УПАТСТВО ЗА ВРШЕЊЕ НА ПРОЦЕНКА НА РИЗИК ОД ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ ТЕРОРИЗАМ ЗА ПРИРЕДУВАЧИ НА ИГРИ НА СРЕЌА

Подготвува и издава: Управа за јавни приходи
бул. „Кузман Јосифовски-Питу“ бр.1
1000 Скопје
www.ujp.gov.mk
info@ujp.gov.mk

Дата на издавање: 20.09.2022 година

Уредници: Дарко Ивановски, Билјана Стоимановска и
Даниела Дојчиновска - Генерален даночен
инспекторат

Дизајн и припрема: Драгица Николоска - Сектор за поддршка на
директорот и односи со јавност

Наслов: Упатство за вршење на проценка на ризик од
перење пари и финансирање тероризам за
приредувачи на игри на среќа

ISBN: 978-608-4866-44-2

Бр: 08-4991/1

2022 © Управа за јавни приходи

Материјалот е наменет за некомерцијални цели на Управата за јавни приходи. Копирање, умножување и употреба на материјалот за комерцијални цели не е дозволено. При користење на податоци од публикациите на Управата за јавни приходи потребно е да се цитира изворот.

СОДРЖИНА

ВОВЕД.....	2
ДЕФИНИЦИИ.....	3
ПРИСТАП БАЗИРАН НА РИЗИК – ЦЕЛ, ЕФЕКТИ И ПРЕДИЗВИЦИ.....	4
ИМПЛЕМЕНТИРАЊЕ НА ПРИСТАП БАЗИРАН НА РИЗИК.....	6
ДОКУМЕНТИРАЊЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА РИЗИК.....	17

ВОВЕД

Со ова упатство се пропишува начинот на вршење проценка на ризикот од перење пари и финансирање на тероризам кај приредувачите на игри на среќа врз кои Управата за јавни приходи врши надзор над примената на мерките и дејствијата утврдени со Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам („Службен весник на РСМ“, бр.151 од 04.07.2022 година) (во понатамошниот текст: „Закон за СППФТ“).

Основни цели на ова упатство се:

- да придонесе кон заедничко разбирање на пристапот базиран на ризик;
- да им помогне на приредувачите на игри на среќа врз кои Управата за јавни приходи врши надзор над примената на мерките и дејствијата во дизајнирање на ризичниот профил на ниво на приредувач на игри на среќа со цел преземање мерки и дејствија пропорционални на природата, големината и комплексноста на активностите коишто ги извршува;
- да ги насочи ресурсите и активностите на приредувачите на игри на среќа во делот на спречување перење пари и финансирање на тероризам согласно на утврдените закани, слабости и заклучоци утврдени со Националната проценка на ризикот од перење пари и финансирање на тероризам, како и да го поддржат спроведувањето на Националната стратегија за борба против перење пари и финансирање на тероризам

Ова упатство е донесено и наменето за приредувачите на игри среќа за приредување на посебни игри на среќа и општи игри на среќа:

- а. игри на среќа во казино;
- б. игри на среќа во обложувалница;
- ц. игри на среќа во автомат клуб;
- д. електронски и интернет игри на среќа;

Приредувачи на посебни игри на среќа се трговски друштва со седиште во Република Северна Македонија на кои им е издадена лиценца, односно дозвола за приредување на игри на среќа и трговски друштва во кои содржник или акционер е Република Северна Македонија и се основани за приредување на игри на среќа.

ДЕФИНИЦИИ

Одделни изрази употребени во ова упатство го имаат следново значење

- **Деловни односи** – Деловен однос настанува кога клиент/учесник во игри на среќа презема една или повеќе трансакции кои бараат потврдување на неговиот идентитет независно дали трансакциите се поврзани една со друга.
- **Канали за дистрибуција** – медиум кој може да се користи за да се обезбеди производ или услуга или медиум преку кој се извршуваат трансакциите.
- **Инхерентен ризик** – ризик кој постои пред примена на мерки за контрола или намалување на ризикот.
- **Мерки за намалување на ризикот** – контролни мерки кои се применуваат за да се ограничат потенцијалните ризици од перење пари или финансирање на тероризам кои се идентификувани при спроведување на проценка на ризикот.
- **Пристап базиран на ризикот** – во контекст на ПП/ФТ, пристапот базиран на ризикот е процес кој се состои од следното:
 - проценка на ризикот на деловните активности и клиенти со користење на пропишани елементи: производ, услуга и канали на дистрибуција, клиенти и деловни врски, држави или географски подрачја и други релевантни фактори,
 - намалување на ризикот преку примена на контролни мерки,
 - одржување на ажурни информации за идентификација на клиентот и вистински сопственик и информации за деловните односи,
 - тековно следење на трансакциите и деловните односи.
- **Трети страни** - поединец или ентитет кој е вклучен во трансакцијата, но директно не ја извршува истата. Кога се утврдува дали во трансакцијата е вклучена трета страна, битно е да се утврди кој дава упатства за управување со парите, а не кој ги поседува парите.
- **Ранливости** – елементи на дејноста кои може да бидат повредени. Во контекст на ПП/ФТ ранливоста може да ја ослабе контролата во рамки на дејноста и како последица на тоа да се нудат високо ризични производи и услуги.

ПРИСТАП БАЗИРАН НА РИЗИК – ЦЕЛ, ЕФЕКТИ И ПРЕДИЗВИЦИ

Цел на пристапот базиран на ризик

Ефективниот пристап базиран на ризик вклучува идентификација и категоризација на ризиците од перење пари и финансирање на тероризам и ефективна контролна структура за управување со препознатливи ризици за перење пари и финансирање на тероризам. Истиот ќе им овозможи на приредувачите на игри на среќа да донесат разумна деловна и професионална проценка во однос на нивните клиенти.

Примената на пристапот базиран на ризик овозможува мерките за спречување на перење пари и финансирање на тероризам кои се преземаат да бидат сразмерни со идентификуваните ризици и на тој начин овозможувајќи ресурсите да бидат распределени на најефикасен начин.

Согласно Законот за СППФТ, Република Северна Македонија спроведува национална проценка на ризикот од перење пари и финансирање на тероризам заради идентификување, проценување, разбирање и намалување на ризикот поврзан со перење пари и финансирање на тероризам и врши нејзино ажурирање најмалку на секои четири години.

Националната проценка претставува основа на приредувачите на игри на среќа да спроведат проценка на ризикот и да ги идентификуваат клиентите, производитите и услугите, вклучувајќи ги и каналите за дистрибуција и географските локации кои се со повисок ризик.

Проценката на ризикот не е статичка проверка и истата треба да се ажурира со текот на времето, зависно од тоа како се развиваат околностите и како се развиваат законите.

Врз основа на проценетиот ризик потребно е да се дизајнира соодветна Програма за ефикасно намалување и управување со идентификуваниот ризик од перење пари и финансирање на тероризам. Областите со повисок ризик треба да бидат предмет на засилени процедури како што се засилена анализа на клиент. Во случај кога е утврден низок ризик, може да се применат поедноставни контроли, како што е поедноставна анализа на клиент. Овие стратегии се вообичаено насочени кон спречување на активностите да се појават, примена на комбинирани мерки на одвраќање (на пр. соодветни мерки за анализа и следење на клиентот), откривање (на пр. мониторинг и известување за сомнителни трансакции) за да се олеснат истрагите.

Потенцијални користи од пристапот базиран на ризик

Усвојувањето на пристап базиран на ризик во борбата против перењето пари и финансирањето на тероризмот може да даде корист за сите приредувачи на игри на среќа вклучени во системот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, вклучувајќи ја и јавноста. Ефикасниот пристап базиран на ризик треба да овозможи поефикасно користење на ресурсите и да ги минимизира оптоварувањата на клиентите.

За приредувачите на игри на среќа, пристапот базиран на ризик овозможува флексибилност во спроведување на обврските за спречување на перење пари и финансирање на тероризам со користење на специјализирани вештини и одговорности, со широк и објективен поглед кон нивните активности и клиенти.

Напорите за борба против перењето пари и финансирање на тероризам исто така треба да бидат флексибилни за да се адаптираат на ризикот, како истиот еволуира и се менува. На тој начин приредувачите на игри на среќа треба да ја искористат својата проценка, знаење и експертиза за да развијат соодветен пристап базиран на ризик за нивната специфична организација, структура и деловни активности.

Предизвици од пристапот базиран на ризик

Примената на пристапот базиран на ризик не е едноставна и може да се појават предизвици кои треба да се надминат при имплементацијата на неопходните мерки. Некои предизвици може да бидат својствени за употребата на пристапот базиран на ризик, други можат да произлезат од тешкотиите при преминување кон систем базиран на ризик. Меѓутоа, голем број предизвици, исто така, може да се третираат од аспект на тоа дека нудат можности за спроведување на поефективен систем.

Со цел имплементацијата на системот базиран на ризикот приредувачите на игри на среќа потребно е да имаат добро разбирање на ризиците и да се во можност да применат добра проценка, а неопходно е и градење на експертиза, (вклучувајќи обука, регрутирање, користење на стручни совети и "учење преку работа"). Обидот да се спроведе пристап базиран на ризик без доволно стручност може да доведе до несоодветни проценки, односно приредувачите на игри на среќа може да го преценат ризикот, што може да доведе до непотребно користење на ресурсите или да го потценат ризикот, со што ќе создадат слабости.

ИМПЛЕМЕНТИРАЊЕ НА ПРИСТАП БАЗИРАН НА РИЗИК

Категории на ризик

Согласно член 11 од Законот за СППФТ, субјектите (вклучувајќи ги и приредувачите на игри на среќа) се должни да изготват проценка на ризикот од перење пари и финансирање на тероризам со цел да ги идентификуваат, проценат, разберат и намалат ризиците од перење пари и финансирање на тероризам.

Со цел да се имплементира разумен пристап базиран на ризик, приредувачите на игри на среќа треба да ги идентификуваат критериумите за оценка на потенцијалните ризици од перење пари и финансирање на тероризам. Идентификацијата на ризици од перење пари и финансирање на тероризам, на клиенти или категории на клиенти и трансакции ќе овозможи приредувачите на игри на среќа да утврдат и имплементираат пропорционални мерки и контроли за да се ублажат тие ризици.

Ризиците од перење пари и финансирање на тероризам може да се мерат со примена на различни категории. Најчесто користени категории на ризици се ризици поврзани со: *клиентите; државите или географските пограѓа; производителите, услугите или трансакциите и каналите на дистрибуција.* За да се изврши проценка на ризикот приредувачите на игри на среќа треба да ги земат во предвид типовите на клиенти, услугите кои ги обезбедуваат и ги испорачуваат на клиентите, како и локацијата на дејноста. Примената на ризични категории им овозможува на приредувачите на игри на среќа да развијат Програма за ефикасно намалување и управување со идентификуваниот ризик од перење пари и финансирање на тероризам, како и да спроведат соодветни контроли и надзор на клиентите.

Тежината, односно нивото на ризик доделено на секоја категорија (поединечно или во комбинација) во проценката на вкупниот ризик од потенцијално перење пари и финансирање на тероризам може да варира од еден приредувач на игри на среќа до друг, зависно од околностите во кои работат. Како резултат на тоа, секој приредувач на игри на среќа треба да направи сопствено утврдување на ризикот.

При спроведување на проценка на ризикот, приредувачите на игри на среќа треба да ги имаат во предвид Национална проценка на ризикот од перење пари и финансирање на тероризам, Упатството за вршење на проценка на

ризикот од перење пари и финансирање на тероризам донесено од страна на Управата за финансиско разузнавање и ова упатство на Управата за јавни приходи, наменето конкретно за приредувачите на игри на среќа. Дејност давање на совети од областа на даноците.

Циклус на пристапот базиран на ризик

Основните фази во циклусот на пристапот базиран на ризик:

1. Идентификација на инхерентни ризици,
2. Креирање на мерки за намалување на ризикот и клучни контроли,
3. Имплементација на пристап базиран на ризик,
4. Ревидирање на пристапот базиран на ризик.

Идентификација на инхерентни ризици

Производи, услуги и канали на дистрибуција

Производи, услуги и канали на дистрибуција кои може да претставуваат ризик од ПП/ФТ

Географија

Локација на дејноста на приредувачот на игри на среќа и активностите во врска со одредени населени места или настани

Други релевантни фактори

Други фактори кои се релевантни за дејноста приредувачот на игри на среќа.

Клиенти и деловни трансакции

Инхерентни ризици поврзани со природата и типот на трансакциите/услугите кои приредувачот на игри на среќа ги има со клиентите преку:

1. Производи, услуги и канали на дистрибуција кои се користат
2. Географија
3. Нивните карактеристики и модели на активности

Ревидирање на пристапот базиран на ризик

Дел од проценката на ризикот мора исто така да вклучува и периодично ревидирање за да се тестира ефикасноста на системот за усогласеност.

Она ќе овозможи да се евалуира потребата од менување на постоечките политики и процедури или да се имплементираат нови. Пристапот базиран на ризик не е статичен. Идентификуваните ризици ќе се променат или еволуираат со текот на времето со воведување на нови производи/услуги или појава на нови закани.

Креирање на мерки за намалување на ризикот и клучни контроли

Намалувањето на ризикот се однесува на имплементирање на контроли за да се ограничат ризиците од ПП/ФТ кои се идентификувани со проценката на ризикот. Кога со проценката на ризикот ќе се утврди висок ризик за ПП/ФТ, приредувачот на игри на среќа мора да развие Програма за ефикасно намалување и управување со идентификуваниот ризик од перење пари и финансирање на тероризам и да ја примени истата на високо ризични ситуации и клиентите кои ги идентификувал.

Имплементација на пристапот базиран на ризик

По извршената проценка на ризикот, приредувачот на игри на среќа треба да го примени истиот како дел од секојдневните активности. Во тој контекст многу е важно политиките и процедурите на усогласеност да бидат разбрани и применувани од сите вработени кои работат со клиентите.

Со цел поефикасна проценка на инхерентните ризици, проценката на ризикот може да се подели на два дела:

1. Проценка на ризикот базирана на дејноста: тука треба да се опфатат

- услугите и каналите на дистрибуција; географската локација каде се врши дејноста заедно со други релевантни фактори,
2. Проценка на ризикот базирана на деловните односи: тука треба да се опфатат услугите кои ги користат клиентите, географската локација во која работат како и нивните активности, модели на трансакции итн.

Проценка на ризикот базирана на дејноста

Услуги и канали на дистрибуција

Приредувачите на игри на среќа треба да ја започнат својата проценка на ризикот со анализа на својата дејност од поширока перспектива. Секој приредувач на игри на среќа треба да направи оценка на сите производи, услуги и канали на дистрибуција за да утврдат дали истите претставуваат висок ризик за ПП/ФТ, односно

- проценка на производите и услугите по тип на пазар и на кого истите се наменети (пример. За правни лица, поединици итн),
- дали услугите кои ги нудат им овозможуваат на клиентите да се вклучат во високо ризични трансакции ,
- дали клиентите мора да дојдат кај приредувачот на игри на среќа за да добијат услуга или некои трансакции може да се извршуваат преку телефон, факс или on-line.

При утврдување и идентификување на ризиците поврзани со начинот на кој се испорачуваат бараните производи или услуги на клиентот, приредувачот на игри на среќа е должен да направи анализа на ризикот поврзан со мерките што треба да се реализираат во ситуации кога клиентот не е физички присутен при испораката на производите или услугите.

Факторите на ризик што приредувачите на игри на среќа ги имаат во предвид при утврдување на ризиците поврзани со испорака на услугите се:

1. присуство на клиентот при идентификацијата;
2. употреба на одредена форма на заштита при спроведување на длабинска анализа на клиентот во случај на отсуство на истиот;
3. преземање мерки за да се спречи лажно претставување и злоупотреба на идентитетот.

Држави или географските пограничја

Приредувачите на игри на среќа треба да направат проценка дали локацијата на дејноста или државите во кои работат клиентите претставуваат висок ризик за ПП/ФТ.

Во проценката на географските подрачја, треба да се земе во предвид дали географската локација во која работи приредувачот на игри на среќа потенцијално наметнуваат висок ризик од ПП/ФТ.

Некои примери на географски елементи кои треба да се имаат во предвид со проценката се следните:

- клиентот потекнува од високоризична држава, согласно листата објавена на интернет страната на Управата за финансиско разузнавање
- рурална средина каде што клиентите се познати може да претставува помал ризик во споредба со голем град каде што е поголема веројатноста за нови клиенти и поголема анонимност. Сепак, познатото присуство на организиран криминал во рурална област очигледно би претставувало поголем ризик.
- области со голем криминал може да претставуваат дополнителен ризик за ПП/ФТ
- доколку се обезбедуваат услуги на странски клиенти кои се лоцирани во земји кои подлежат на санкции, ембарго или други мерки, истото треба да се третира како висок ризик.

Управата за финансиско разузнавање редовно ја објавува листата на високоризични држави на својата официјална веб страница.

Други фактори релевантни за дејноста

Приредувачите на игри на среќа треба да направат проценка на други фактори кои може да се применат на дејноста а кои не се вклучени во претходните категории.

Некои примери кои може да се применат се следни:

- оперативната структура, големина, бројот на деловни единици, вработени итн. На пример, приредувач на игри на среќа со чести промени во вработените може да претставува поголем ризик,
- обезбедување на услуги на клиенти од индустрии кои се поподложни на перење пари и финансирање на тероризам,
- трендови и типологии за одредени индустрии во кои работат клиентите може да вклучува некои специфични елементи на ризик кој треба да бидат земени во предвид при проценката на ризик.

Проценка на ризикувањето базирана на деловните односи

Секој приредувач на игри на среќа треба да направи проценка на ризикот врз основа на инхерентните карактеристики на клиентот.

Истото може да се направи врз основа на комбинација на неколку фактори, како што се:

- услуги и канали на дистрибуција кои ги користи клиентот,

- географско подрачје поврзано со клиентот (на која локација клиентот ги врши трансакциите),
- карактеристики на клиентот, активности на клиентот и модели на трансакции.

Следните карактеристики поврзани со клиентите и трансакциите може да се третираат како високоризични

Клиенти

- Клиентот или лицата што го придружуваат доаѓаат од држава што не ги применува стандардите за спречување перење пари и за финансирање тероризам (од листите на ФАТФ1) или е позната по производство, обработка и препродажба на дроги (хероин, кокаин и слично) или од држава позната како даночен рај;
- Клиентот користи лажни документи за идентификација за да избегне да се идентификува;
- Автентичноста на документот за идентификација што го дава клиентот тешко може да се потврди;
- Клиентот добива инструкции од трето лице, тој нема никакво знаење за правилата на играта;
- Клиентот се откажува од игра кога ќе открие дека треба да биде идентификуван;
- Клиентот праќа друго лице на благајната за купување/продавање чипови;
- Клиентот купува жетони и по минимално играње или без играње ги заменува за пари на благајната;
- Клиентот што често играл во минатото со минимални или со незначителни износи почнува да игра на големи износи или искажува друг вид однесување или игра што отстапува од вообичаеното однесување на клиентот;
- Клиентот инсистира да добие потврда за добивката;
- Клиентот бара потврда за поголема добивка отколку добивката што навистина ја остварил;
- Клиентот купува жетони со стари и користени банкноти, плаќа значителен износ пари или клиентот купува жетони, а притоа не знае колку пари има;
- Клиентот покажува невообичаен интерес за интерните мерки за контрола на казиното и за мерките за спречување перење пари;
- Клиентот купува/разменува жетони едноподруго на различни благајни или маси за играње;

- Клиентот бара од вработените да ја набљудуваат неговата игра и да го предупредат кога неговата добивка ќе биде блиску до износот што е регистриран според важечките прописи;
- Клиентот што остварил добивка бара услуга од други лица што се присутни во казиното да ја подигнат добивката за да ја избегне обврската да биде регистриран во согласност со важечките прописи;
- Клиентот се обидува да ја избегне обврската за пријавување така што ќе го добие износот од трансакцијата во неколку помали суми;
- Клиентот е политички изложено лице/носител на јавна функција (ПЕП).

Трансакции

- Купување и целосно плаќање чипови во казиното со слаба или без каква било игра во казиното;
- Степенот до кој производот или услугата дозволуваат анонимност или го олеснуваат прикривањето на идентитетот на клиентот;
- Знаење на приредувачот на игри на среќа за ризиците поврзани со неговиот нов или иновативен производ или услуга, особено кога тие вклучуваат употреба на нови технологии или начини на плаќање.
- Степенот до кој производите или услугите се насочени кон користење на готовина;
- Степенот до кој производите или услугите ги олеснуваат или поттикнуваат трансакциите со висока вредност;
- Постојење на одредени ограничувања на максималната вредност на трансакциите или улогите што би ја ограничиле употребата на производи или услуги за перење пари и цели за финансирање на тероризам;

Примена на матрица за проценка на ризикот од перење пари и финансирање на тероризам

При спроведување на проценката на ризикот, приредувачите на игри на среќа може да ги користат матриците за проценка на ризикот презентирани подолу во упатството како пример.

Пример на Матрица за проценка на ризикот базирана на дејноста

Со користење на оваа матрица приредувачот на игри на среќа на едноставен начин може да ги претстави инherentните ризици поврзани со дејноста. Информациите содржани во матрицата се дадени како пример. Приредувачот на игри на среќа може да има и други фактори на ризик кои може да ги земе во предвид или пак да има поинакво вреднување на ризикот.

Колона А: ЛИСТА НА ФАКТОРИ	Колона Б: РАНГИРАЊЕ НА РИЗИКОТ	Колона В: ОБРАЗЛОЖЕНИЕ	Колона Г: ОПИС НА МЕРКИТЕ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВИСОКИТЕ РИЗИЦИ УТВРДЕНО ВО КОЛОНА А.
Случаи на можна злоупотреба на документи за лична идентификација	Висок ризик	Операции кои може да се користат за да го прикријат вистинскиот учесник во игрите на среќа (на пр. за цели на даночна евазија)	Зајакнување на контролата од страна на операторите кои се ангажирани во постапката на обезбедување на документи за лична идентификација при исплата на добивки или при влез во објектите. Почесто прегледување на високо ризичните услуги за да се осигури дека за истите редовно се проценува ризикот имајќи го во предвид профилот на клиентот.
Обезбедување на услуги преку е-пошта, факс, on line, или друг начин каде нема личен контакт со клиентот.	Висок ризик	Услугите кои не се извршуваат лице во лице го зголемуваат ризикот од несоодветна идентификација на клиентот.	Утврдување на ограничувања за услугите кои може да се извршат преку е-пошта, факс, on line, или друг начин каде нема личен контакт со клиентот

Упатство за пополнување на матрицата

Колона А: ЛИСТА НА ФАКТОРИ	Колона Б: РАНГИРАЊЕ НА РИЗИКОТ	Колона В: ОБРАЗЛОЖЕНИЕ	Колона Г: ОПИС НА МЕРКИТЕ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВИСОКИТЕ РИЗИЦИ УТВРДЕНО ВО КОЛОНА А.
Во оваа колона треба да се даде опис на услугите, каналите за дистрибуција, факторите поврзано со географската локација и други релевантни фактори	Во оваа колона треба да се направи рангирање на секој фактор на ризик	Во оваа колона треба да се даде образложение на причините поради кој е утврдено соодветното ниво на ризик за секоја услуга, канал на дистрибуција, географска локација или друг релевантен фактор. Може да се даде и референца кон некоја интернет страна, публикација, извештај итн.	Согласно законот, сите за фактори за кој е идентификуван висок ризик потребно е да се документираат мерки за намалување на ризикот. Потребно е да се изготват писмени политики и процедури за да се објасни како ќе се намали ризикот и како ќе се контролираат овие ризици во секојдневните активности.

Пример на Матрица за проценка на ризикот базирана на деловните односи

Со користење на оваа матрица приредувачот на игри на среќа на едноставен начин може да ги претстави инхерентните ризици поврзани со врските. Информациите содржани во матрицата се дадени како пример.

Приредувачот на игри на среќа може да има и други фактори на ризик кои може да ги земе во предвид или пак да има поинакво вреднување на ризикот.

Колона А: ДЕЛОВНИ ОДНОСИ	Колона Б: РАНГИРАЊЕ НА РИЗИКОТ	Колона В: ОБРАЗЛОЖЕНИЕ	Колона Г: ОПИС НА ЗАЈАКНАТИТЕ МЕРКИ ЗА ДА СЕ ОБЕЗБЕДИ ИДЕНТИФИКАЦИЈА ЗА ВИСОКО РИЗИЧНИТЕ ДЕЛОВНИ ОДНОСИ	Колона Д: ОПИС НА МЕРКИТЕ ЗА УБЛАЖУВАЊЕ НА ВИСОКИОТ РИЗИК	Колона Ѓ: ОПИС НА ПРОЦЕСИТЕ ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА АЖУРНИ ПОДАТОЦИ ЗА ВИСОКО РИЗИЧНИ ДЕЛОВНИ ОДНОСИ	Колона Е: ОПИС НА ЗАЈАКНАТИ МЕРКИ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВИСОКО РИЗИЧНИ ДЕЛОВНИ ОДНОСИ
Група А	Низок ризик	Клиенти со кои субјектот има долгогодишна соработка и чии активности се познати	Не се потребни бидејќи станува збор за низок ризик.	Не се потребни бидејќи станува збор за низок ризик.	Не се потребни бидејќи станува збор за низок ризик.	Не се потребни бидејќи станува збор за низок ризик.
Клиент Б (група Б)	Висок ризик	Клиенти кои користат услуги кои не се соодветни со нивните деловни профили односно податоците за лична идентификација.	Воспоставување на построги правила за идентификација. Прибирање на дополнителни документи, податоци или информации или преземање на дополнителни чекори за да се потврдат добиените документи.	Зголемување на свеста на субјектите за високо ризични деловни односи. Идентификување на модели на трансакции за кои е потребно дополнително испитување		

Упатство за пополнување на матрицата

Колона А:	ДЕЛОВНИ ОДНОСИ	Во оваа колона треба да се идентификуваат сите деловни односи и високо ризични клиенти. Процентата на ризикот може да се изврши одделно или за група клиенти со слични карактеристики.
Колона Б:	РАНГИРАЊЕ НА РИЗИКОТ	Оценка на ризикот за секој деловен однос Може да се користи рангирање на низок, среден и висок ризик.
Колона В:	ОБРАЗЛОЖЕНИЕ	Во оваа колона треба да се даде образложение на причините поради кој е утврдено соодветното ниво на ризик за секој тип на клиент или бизнис деловен однос.
Колона Г:	ОПИС НА ЗАЈАКНАТИТЕ МЕРКИ ЗА ДА СЕ ОБЕЗБЕДИ ИДЕНТИФИКАЦИЈА ЗА ВИСОКО РИЗИЧНИТЕ ДЕЛОВНИ ОДНОСИ	Во оваа колона треба да се даде опис како е спроведена идентификацијата, односно како е потврдено постоењето на ентитетот за секој високо ризичен деловен однос или високо ризичен клиент. На пример. се бараат дополнителни информации над минималните барања за да се потврди идентитетот на клиентот, обезбедување на независно потврдување на информациите (на пример од кредибилен извор кој не е клиентот), воспоставување на построги процедури за потврдување на документите за идентификација на клиентот.
Колона Д:	ОПИС НА МЕРКИТЕ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВИСОКИОТ РИЗИК	Приредувачот на игри на среќа неопходно е да применува контролни мерки за секој идентификуван високо ризичен деловен однос и високо ризичен клиент. Примери за мерки за намалување на ризикот: извршување на одредени трансакции само со лично присуство на клиентот, обезбедување на соодветни дополнителни информации за да се разбере дејноста на клиентот или околностите, вклучувајќи и намерата поради која е вклучен во бројни трансакции.

Колона Г:	ОПИС НА ПРОЦЕСИТЕ ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА АЖУРНИ ПОДАТОЦИ ЗА ВИСОКО РИЗИЧНИ ДЕЛОВНИ ОДНОСИ	Приредувачот на игри на среќа неопходно е да развие политики за тоа колку често и како ќе ги ажурира информациите за клиентот за високо ризични деловни односи и високо ризични клиенти Информацијата која треба да се ажурира генерално вклучува: • за физичко лице - име и презиме на физичкото лице, адреса и занимање/ функција, Мерки кои треба приредувачите на игри на среќа да ги спроведуваат за одржување на ажурни податоци за идентитетот на клиентот вклучуваат барање до клиентот да ги потврди или ажурира неговите податоци за идентификација, потврдување на информациите преку достапни јавни извори итн.
Колона Е:	ОПИС НА ЗАЈАКНАТИ МЕРКИ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВИСОКО РИЗИЧНИ ДЕЛОВНИ ОДНОСИ	Приредувачот на игри на среќа треба да врши континуиран мониторинг за сите деловни односи, односно да врши мониторинг на деловните односи на периодична основа со цел: 1. Да се детектираат трансакции кои треба да се пријават согласно Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам 2. Одржување на ажурни информации за идентитетот на клиентот 3. Повторна проценка на ризикот поврзан со трансакциите и активностите на клиентот 4. Утврдување дали трансакциите или активностите се конзистентни со информациите обезбедени од клиентот Но, за високо ризичните деловни односи и високо ризичните клиенти потребно е да се врши мониторинг почесто во споредба со други деловни односи. Ова се нарекува засилена анализа на клиентот. Во овие случаи треба да се опишат сите аспекти на засилената анализа: • кога се прави, односно колку често, • како се спроведува, • како се проверува. Примери за засилена анализа: • обезбедување на дополнителни информации за клиентот (занимање, големина на средства, информации достапни од јавни бази на податоци, • преглед на трансакции врз основа на одобрен распоред кој вклучува управување со отказ, • преглед на трансакции за кои е идентификуван висок ризик на редовна основа (месечно), • утврдување дали трансакциите или активностите се конзистентни со информациите кои се претходно обезбедени од клиентот, • поставување на лимити или параметри во однос на трансакциите кои може да бидат прв сигнал дека одредена трансакција треба да се провери, • преглед на трансакции почесто врз основа на индикаторите за сомнителни трансакции релевантни да дејноста.

Намалување на ризикот

Намалувањето на ризикот подразбира примена на контролни мерки за утврдените ризици кои придонесуваат кон намалување на идентификуваниот ризик на прифатливо и разумно ниво.

Намалувањето на ризикот се врши со изготвување на конкретни и насочени политики и процедури, односно дефинирани мерки кои треба да се применуваат кај високо ризичен клиент, производ, услуга, трансакција, деловен однос или идентификувана состојба. Но, намалувањето на ризикот и намалувањето на идентификуваниот ризик на прифатливо и разумно ниво не зависи само од примената на политиките и процедурите, туку и нивното правилно спроведување.

За правилното спроведување на идентификуваните мерки за намалување на ризикот неопходна е соодветна обука на вработените. Во текот на обуките, приредувачот на игри на среќа има можност директно да споделува разни информации: индикатори за препознавање на сомнителни трансакции и активности, типологии, трендови, законски обврски, нови политики, процедури и програми.

Во оваа фаза на намалување на ризикот, приредувачот на игри на среќа многу лесно може да одреди кој вид на услуга не треба понатаму да се нуди на клиентите и со кој клиент треба да се прекине деловниот однос. Приредувачот на игри на среќа исто така во оваа фаза треба да го одреди видот на клиенти на кои треба да им се забрани да воспоставуваат деловен однос.

Евалуација на резидуален ризик

Резидуалниот ризик е ниво на ризик што преостанува по спроведувањето на мерките и контролите за намалување на инхерентниот ризик. Во оваа фаза приредувачот на игри на среќа треба да го одреди нивото на резидуален ризик и да утврди дали методите за намалување што се применуваат даваат резултат. Проценката на резидуалниот ризик е важна и овозможува приредувачот на игри на среќа да потврди дека ризикот е на или под нивото кое е разумно и прифатливо, и со кое што таа може да се справи. Ако оценката е дека резидуалниот ризик е сè уште над прифатливото и разумно ниво за приредувачот на игри на среќа, потребно е процесот на намалување да се повтори, овој пат со зајакнат квалитет (со примена на нови мерки за намалување на ризикот или примена на истите мерки но со поефикасно спроведување на истите).

Ревидирање на ризикот

Проценката на ризик не е еднократен туку постојан и динамичен процес, кој треба да се ревидира и ажурира.

Проценката на ризикот и следењето треба да се прави на редовна основа, за сите фактори на ризик, со оглед на фактот дека степенот на ризик е подложен на промени. Доколку дојде до промена на нивото на ризик,

одредени политики и процедури, односно мерки што се однесуваат на одреден фактор на ризик може да не се веќе валидни. Истото се однесува и на случаите кога се воведува нов производ или услуга – само по себе проценката на ризик веќе не е валидна и мора да биде ажурирана со новите фактори на ризик, и со новите политики и процедури за намалување на ризикот. Затоа е неопходно политиките и процедурите, исто како и проценката на ризик, постојано да се ревидира и ажурира.

Ревизијата на ризикот може да му помогне на приредувачот на игри на среќа да добие јасна слика за делотворноста на програмата за СППФТ и проценката на ризик.

ДОКУМЕНТИРАЊЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА РИЗИК

Приредувачите на игри на среќа треба да ги документаат сите фази од процес на проценка на ризикот, и тоа:

- утврдување на факторите на ризик поврзани со клиентот; државите или географските подрачја; производите, услугите или трансакциите и каналите на дистрибуција.
- рангирање на утврдените ризици и образложение на причините поради кој е утврдено соодветното нивно на ризик,
- опис на мерките кои ќе бидат преземени за намалување на ризикот (како треба да се постапува со одреден фактор на ризик),

Документирањето на процесот е одраз на одлучноста на приредувачот на игри на среќа за борба против ПП/ФТ, но воедно и многу корисно за раководните структури, кои на овој начин ќе можат да ја видат поголемата слика на профилот на ризик на нивната институција.

Дополнително на документањето на процесот поврзан со профилот на ризик, внатрешните политики и процедури, треба да се документа и програмата за СППФТ. Во член 11 од ЗСППФТ се дадени основите елементи на програмата.

Сите политики, процедури, исто како и програмата за СППФТ треба да бидат јасно напишани, со цел вработените кои треба да ги применуваат можат лесно да разберат што треба да прават и како треба да работат.

www.ujp.gov.mk

info@ujp.gov.mk

Инфо центар 0800 33 000

Пријави неправилности 198

www.etax-fl.ujp.gov.mk

www.e-aukcii.ujp.gov.mk

e-pdd.ujp.gov.mk

ISBN: 978-608-4866-44-2